Euroopa Parlament
2024-2029

VASTUVÕETUD TEKSTID

P10_TA(2026)0261

Komisjoni 2025. aasta aruanne Serbia kohta

Euroopa Parlamendi 8. juuli 2026. aasta resolutsioon, mis käsitleb komisjoni 2025. aasta aruannet Serbia kohta (2025/2255(INI))

Euroopa Parlament,

– võttes arvesse ühelt poolt Euroopa ühenduste ja nende liikmesriikide ning teiselt poolt Serbia Vabariigi vahelist stabiliseerimis- ja assotsieerimislepingut[1], mis jõustus 1. septembril 2013,

– võttes arvesse Serbia poolt 19. detsembril 2009. aastal esitatud ELi liikmeks astumise avaldust,

– võttes arvesse komisjoni 12. oktoobri 2011. aasta arvamust Serbia ELi liikmeks saamise avalduse kohta (COM(2011)0668), Euroopa Ülemkogu 1. märtsi 2012. aasta otsust anda Serbiale kandidaatriigi staatus ning Euroopa Ülemkogu 28. juuni 2013. aasta otsust alustada Serbiaga läbirääkimisi ELiga ühinemiseks,

– võttes arvesse 27. veebruari 2023. aasta Brüsseli lepingut ja 18. märtsi 2023. aasta Ohridi raamlepingut ning selle rakenduslisa,

– võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 15. septembri 2021. aasta määrust (EL) 2021/1529, millega luuakse ühinemiseelse abi instrument (IPA III)[2],

– võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 14. mai 2024. aasta määrust (EL) 2024/1449, millega luuakse Lääne-Balkani reformi- ja kasvurahastu[3],

– võttes arvesse 19.–20. juunil 2003. aastal Thessaloníkis toimunud

---

1 ELT L 278, 18.10.2013, lk 16, ELI: http://data.europa.eu/eli/agree_internation/2013/490/oj.
2 ELT L 330, 20.9.2021, lk 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/1529/oj.
3 ELT L, 2024/1449, 24.5.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1449/oj.

Euroopa Ülemkogu kohtumise eesistujariigi järeldusi,

– võttes arvesse 17. mail 2018. aastal Sofias ja 6. mail 2020. aastal Zagrebis toimunud ELi ja Lääne-Balkani tippkohtumiste deklaratsioone,

– võttes arvesse Euroopa Nõukogu rahvusvähemuste kaitse raamkonventsiooni, mille Serbia ratifitseeris 2001. aastal, ja Euroopa Nõukogu Euroopa regionaal- ja vähemuskeelte hartat, mille Serbia ratifitseeris 2006. aastal,

– võttes arvesse Amnesty Internationali 27. märtsil 2025. aastal avaldatud tehnilist ülevaadet „Serbia: journalists targeted with Pegasus spyware“ (Serbia: nuhkvaraga Pegasus sihikule võetud ajakirjanikud) (EUR 70/9186/2025), milles on dokumenteeritud uurivate ajakirjanike sihikule võtmine Pegasuse nuhkvaraga,

– võttes arvesse Freedom House’i 2026. aasta aruannet „Freedom in the World“ (Vabadus maailmas) Serbia kohta, mis avaldati 19. märtsil 2026,

– võttes arvesse Reporters Without Bordersi 2025. aasta maailma ajakirjandusvabaduse indeksit, mis avaldati 2. mail 2025,

– võttes arvesse 1. juulil 2025 Põhja-Makedoonias Skopjes toimunud Lääne-Balkani juhtide kohtumist, mille teema oli Lääne-Balkani majanduskasvu kava,

– võttes arvesse 17. detsembri 2025. aasta ELi ja Lääne-Balkani tippkohtumise deklaratsiooni,

– võttes arvesse nõukogu eesistujariigi 16. detsembri 2025. aasta järeldusi laienemise kohta,

– võttes arvesse 28. augustil 2014. aastal käivitatud Berliini protsessi,

– võttes arvesse 22. oktoobril 2025. aastal toimunud Berliini protsessi teemalise tippkohtumise eesistuja järeldusi,

– võttes arvesse komisjoni 6. oktoobri 2020. aasta teatist „Majandus- ja investeerimiskava Lääne-Balkani jaoks“ (COM(2020)0641),

– võttes arvesse komisjoni 8. novembri 2023. aasta teatist „Uus Lääne-Balkani majanduskasvu kava“ (COM(2023)0691),

– võttes arvesse komisjoni 8. juuli 2025. aasta teatist „2025. aasta aruanne õigusriigi kohta. Õigusriigi olukord Euroopa Liidus“ (COM(2025)0900) ja sellele lisatud komisjoni talituste töödokumenti „2025 Rule of Law Report – Country Chapter on the rule of law situation in Serbia“ (2025. aasta aruanne õigusriigi kohta. Peatükk õigusriigi olukorra kohta Serbias) (SWD(2025)0931),

– võttes arvesse komisjoni 4. novembri 2025. aasta teatist „2025. aasta teatis ELi laienemispoliitika kohta“ (COM(2025)0690) ja sellele lisatud komisjoni talituste töödokumenti, mis käsitleb 2025. aasta aruannet Serbia kohta (SWD(2025)0755),

– võttes arvesse 19. aprilli 2013. aasta esimest kokkulepet põhimõtete kohta, millega reguleeritakse suhete normaliseerimist Serbia ja Kosovo valitsuste vahel, ja 25. augusti 2015. aasta kokkuleppeid ning käimasolevat ELi vahendatud dialoogi suhete normaliseerimiseks,

– võttes arvesse Euroopa Julgeoleku- ja Koostööorganisatsiooni demokraatlike institutsioonide ja inimõiguste büroo (OSCE/ODIHR) valimisvaatlusmissiooni 19. augustil 2022. aastal avaldatud lõpparuannet Serbias 3. aprillil 2022. aastal toimunud ennetähtaegsete parlamendi- ja presidendivalimiste kohta,

– võttes arvesse OSCE/ODIHRi valimisvaatlusmissiooni 28. veebruaril 2024. aastal avaldatud lõpparuannet 17. detsembril 2023. aastal Serbias toimunud ennetähtaegsete parlamendivalimiste kohta,

– võttes arvesse Euroopa Ülemkogu 2006. aasta detsembri järeldusi, nõukogu 2020. aasta märtsi järeldusi ning 21.–22. juunil 1993. aastal Kopenhaagenis toimunud Euroopa Ülemkogu eesistujariigi järeldusi, mida tuntakse ka Kopenhaageni kriteeriumidena,

– võttes arvesse ÜRO eriraportööride 4. augusti 2025. aasta avaldusi üliõpilasliikumise mahasurumise kohta Serbia valitsuse poolt,

– võttes arvesse Serbia põhiseaduse artiklit 14 rahvusvähemuste kaitse kohta,

– võttes arvesse oma varasemaid resolutsioone Serbia kohta, eelkõige 22. oktoobri 2025. aasta resolutsiooni polariseerumise ja sagenenud represseerimise kohta Serbias üks aasta pärast Novi Sadi tragöödiat[4],

– võttes arvesse oma 11. märtsi 2026. aasta resolutsiooni ELi laienemisstrateegia kohta,

– võttes arvesse Euroopa Parlamendi väliskomisjoni lähetust Serbiasse 22.–24. jaanuaril 2026,

– võttes arvesse kodukorra artiklit 55,

– võttes arvesse väliskomisjoni raportit (A10-0163/2026),

A. arvestades, et laienemine on üks peamisi ELi välispoliitika vahendeid

---

4 ELT C, C/2026/2098, 29.4.2026, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2026/2098/oj.

ning strateegiline geopoliitiline investeering maailmajao pikaajalisse rahusse, stabiilsusesse, julgeolekusse ja heaolusse;

B. arvestades, et iga kandidaatriiki hinnatakse laienemisprotsessis tema saavutuste põhjal Kopenhaageni kriteeriumide täitmisel ja selle põhjal, mil määral ta austab Euroopa ühiseid väärtusi ja õigusi ning on neile vankumatult pühendunud, pidades samuti silmas vähemuste kaitset ja vastavust ELi välis- ja julgeolekupoliitikale; arvestades, et ELi liikmeks saamisele ei ole ette nähtud ühtegi otseteed;

C. arvestades, et Serbia peab tegema täiendavaid jõupingutusi, et viia oma välispoliitika veelgi rohkem kooskõlla ELi välis- ja julgeolekupoliitikaga, kuna teatavad meetmed, avaldused ja kõrgetasemelised kontaktid, sealhulgas Serbia presidendi osalemine 9. mail 2025. aastal Moskvas toimunud sõjalisel paraadil, on vastuolus ELi peamiste välispoliitiliste seisukohtadega, eelkõige seoses Venemaaga;

D. arvestades, et ELiga seotud reformid on Serbias märkimisväärselt aeglustunud ja mitmes olulises valdkonnas, eelkõige ühinemisprotsessi põhialustes, nagu õigusriik, põhiõigused ja meediavabadus, on näha tagasilangust; arvestades, et komisjon on demokraatlike institutsioonide toimimises täheldanud jätkuvaid puudusi; arvestades, et 35 läbirääkimispeatükist on praeguseks ajutiselt suletud ainult kaks;

E. arvestades, et viimastel aastatel on Serbias võimul olev koalitsioon poliitilisi õigusi ja kodanikuvabadusi pidevalt vähendanud, avaldades survet sõltumatule meediale, akadeemilistele ringkondadele, etnilistele vähemustele, poliitilisele opositsioonile ja kodanikuühiskonna organisatsioonidele, nõrgestades samal ajal süstemaatiliselt institutsioone ning hägustades poliitiliste osalejate, riigi ja meediavõimu vahelisi piire;

F. arvestades, et Serbias korraldatakse jätkuvalt mitmesuguseid välismaiseid desinformatsioonikampaaniaid, eelkõige Venemaa ja Hiina poolt, kes püüavad luua läänevastaseid narratiive, millest paljusid loovad ja levitavad ka Serbia osalejad; arvestades, et Venemaa propagandakanalid, nagu RT Balkan (endine Russia Today) ja Sputnik, tegutsevad Serbias vabalt ning neil on märkimisväärne mõju ELi- ja demokraatiavastaste narratiivide kujundamisel ja levitamisel selles piirkonnas; arvestades, et neid narratiive võimendab riigiga seotud üleriigiline meedia;

G. arvestades, et 2024. aasta sõltumatu meediaseire kohaselt on Serbia meedias näha jätkuvat demokraatiast taganemist, kusjuures valitsev enamus hõivab riiklikel telekanalitel 90 % uudistesaadete parimast eetriajast ja seda kujutatakse valdavalt neutraalselt või positiivselt, samas kui opositsioonile pühendatakse vähem kui 10 % eetriajast ja seda kujutatakse enamjaolt negatiivselt;

H. arvestades, et kooskõlas 23. peatükiga peab Serbia näitama tõelisi edusamme rahvusvähemustesse kuuluvate isikute õiguste tulemuslikul kasutamisel; arvestades, et usuvabadus on Euroopa põhiväärtus ja põhiline inimõigus; arvestades, et Serbia on seetõttu kohustatud seda vabadust austama ja tagama selle kõigile oma territooriumil elavatele isikutele kooskõlas oma rahvusvaheliste kohustuste ja inimõigustealaste kohustustega;

I. arvestades, et sotsiaalne olukord on Serbias endiselt keeruline; arvestades, et UNICEF märgib, et Serbia kuulub Euroopa kõige suurema ebavõrdsusega riikide hulka; arvestades, et 2024. aastal koges suurt materiaalset ja sotsiaalset puudust 13,6 % elanikkonnast, 2023. aastal oli vaesuse või sotsiaalse tõrjutuse riski määr 27,2 % ning noorte töötus 24,5 %; arvestades, et maaelanikkond on endiselt eriti haavatav;

J. arvestades, et EL on endiselt Serbia peamine kaubanduspartner, kelle arvele langes 2024. aastal 58,3 % Serbia kogukaubandusest, samuti on EL Serbia peamine investeerimisallikas ja suurim finantsabi andja; arvestades, et EL on endiselt ülekaalukalt suurim allikas, kust saabub riiki rahaülekandeid, mida teevad ELis töötavad serblased ning mis on paljude Serbia leibkondade jaoks oluline ja stabiilne sissetulekuallikas, millel on riigi majanduses oluline roll;

Pühendumine ELiga ühinemisele

1. rõhutab, et ELiga ühinemise suunas liikumine, mis on tõeliselt saavutustel põhinev protsess, sõltub ELi väärtuste täielikust austamisest ning demokraatia, õigusriigi ja põhiõiguste järgimisest, mis kõik on sätestatud Kopenhaageni kriteeriumides; rõhutab, et see ei hõlma mitte ainult reformide vastuvõtmist, vaid ka nende põhjalikku ja täielikku rakendamist, kuna Serbia edusamme õõnestab jätkuvalt püsiv lõhe õigusaktide vastavusse viimise ja tulemusliku rakendamise vahel; rõhutab, et iga riigi liikumist ELiga integreerumise poole tuleb hinnata tema enda tulemuste põhjal ning et ühtegi riiki ei tohiks teisega siduda ega käsitleda paketi osana; rõhutab, et ELi väärtuste ja aluspõhimõtete puhul ei saa teha järeleandmisi, kuna ELiga ühinemine on tehniline ja poliitiline protsess;

2. märgib, et komisjoni 2025. aasta aruande kohaselt on komisjoni soovituste täitmiseks tehtud teatavaid ettevalmistusi ja neid on osaliselt rakendatud; peab siiski kahetsusväärseks asjaolu, et Serbia peamised kohustused, mis on esitatud tema 2024. aasta novembri mitteametlikus dokumendis ja mille eesmärk on kõrvaldada 3. teemaploki avamise ees seisvad allesjäänud takistused, on endiselt suures osas täitmata; taunib sellega seoses valitsuse hiljutist vaenu õhutavat retoorikat nende riikide suhtes, kes ei toetanud 3. teemaploki avamist;

3. rõhutab, et laienemisprotsessi puhul tuleb säilitada selle usaldusväärsus, kohaldades rangeid ja õiglasi tingimusi, tagades samal ajal, et reformipüüdlused saavad asjakohasel juhul igakülgset tunnustust;

4. tuletab meelde Serbia võetud kohustust pidada ELi liikmesust oma strateegiliseks eesmärgiks, kuid märgib, et väljendatud kohustusi ei ole praktikas sageli järgitud, nagu ilmnes näiteks siis, kui Serbia kõrgeimad esindajad ei osalenud 2025. aasta detsembris toimunud ELi ja Lääne-Balkani tippkohtumisel; rõhutab, et selle püsiva lahknevuse tõttu on vaja selgitust seoses Serbia Euroopa-suunalise kursiga; kutsub Serbiat üles näitama tõendatavalt püsivat pühendumust ELi väärtustele ja standarditele ning oma pühendumust ELi liikmesusele järjepidevalt järgima;

5. rõhutab taas kord Lääne-Balkani strateegilist tähtsust ELi kui terviku julgeoleku ja stabiilsuse seisukohast praeguses geopoliitilises kontekstis; toonitab, et Serbial on oma suuruse ja geopoliitilise positsiooni tõttu otsene mõju piirkonna üldisele stabiilsusele; mõistab seetõttu hukka Serbia katse luua mõjusfäär ja tema tegevuse, mis õõnestab naaberriikide suveräänsust;

6. kordab, et on väga vajalik, et Serbia näitaks oma geopoliitilist orienteeritust ELile selgelt ja järjepidevalt, sealhulgas järgides täielikult ELi ühist välis- ja julgeolekupoliitikat (ÜVJP), eelkõige piiravaid meetmeid, mida EL on võtnud seoses Venemaa agressioonisõjaga Ukraina vastu, ning väljendab tõsist muret selle pärast, et Serbia ei ole jätkuvalt suutnud oma poliitikat ELi ÜVJPga täielikult kooskõlla viia; peab kahetsusväärseks, et ta on selle vastavusse viimise poolest kõigist kandidaatriikidest kõige vähem edenenud riikide hulgas; märgib, et Serbia vähene kooskõla ELi välispoliitikaga, sealhulgas piiravate meetmete võtmata jätmine, ei ole kooskõlas ühega reformi- ja kasvurahastu määruse[5] artiklis 3 sätestatud erieesmärkidest; kordab oma seisukohta, et täielik vastavusse viimine jääb ühinemise vaieldamatuks nõudeks; kiidab heaks Serbia hiljutise vastavusse viimise nõukogu otsustega (ÜVJP)

---

5 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 14. mai 2024. aasta määrus (EL) 2024/1449, millega luuakse Lääne-Balkani reformi- ja kasvurahastu (ELT L, 2024/1449, 24.5.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1449/oj).

2026/438[6] ja (EL) 2025/490[7], kuid kordab, et valikuline vastavusse viimine ei ole piisav;

7. taunib Serbia jätkuvaid tihedaid sidemeid ja partnerluse süvendamist Venemaaga, mis tekitab muret tema strateegilise suunitluse pärast ja kahjustab usaldusväärset liikumist ELi liikmesuse suunas; rõhutab, et Serbia liikumine Euroopa suunas nõuab selget strateegilist valikut; rõhutab, et ELi ja teiste geopoliitiliste osalejate vahel kõikuv poliitika ei ole kooskõlas kandidaatriigilt oodatava poliitilise usaldusväärsusega; kutsub Serbia ametivõime üles hoiduma avalikest sõnumitest ja meetmetest, mis on vastuolus ELi välis- ja julgeolekupoliitika peamiste seisukohtadega;

8. on sügavalt mures Venemaa ja Hiina investeeringute pärast Serbiasse ning nende kasvava mõju pärast piirkonna poliitilistele ja majanduslikele protsessidele; mõistab hukka ELi sanktsioonide loetellu kantud Venemaa Föderatsiooni majandusarengu ministri kõrgetasemelise visiidi Belgradi 2026. aasta märtsis; nõuab, et viivitamatult suletaks Nišis asuv nn Venemaa-Serbia humanitaarkeskus, mis toimib Venemaa sõjaväeluureagentuuri GRU baasina, võimaldades sel tegutseda kandidaatriigist, ning nõuab tungivalt, et Serbia lõpetaks igasuguse sõjalise koostöö Venemaaga, kuna see tekitab õigustatud küsimusi Serbia strateegilise suunitluse ja kooskõla kohta ELi julgeolekuhuvidega; mõistab hukka Venemaa välissekkumise Serbias; tuletab meelde, et Serbiat kasutatakse aktiivselt piirkondliku platvormina desinformatsiooni- ja väärinfokampaaniate levitamiseks kogu Lääne-Balkani piirkonnas;

9. väljendab muret Serbia jätkuva sõjalise tugevdamise pärast, mida saadab üha vaenulikum retoorika naaberriikide suhtes, ning Serbia julgeoleku- ja kaitsekoostöö süvendamise pärast Hiinaga, sealhulgas erivägede õppuste ja strateegiliste kokkulepete laiendamise pärast, samuti Hiina julgeoleku- ja jälgimistehnoloogia kasvava kohaloleku pärast; mõistab teravalt hukka selle, et Serbia omandas hiljuti Hiina CM-400AKG õhk-pind-tüüpi ballistilised raketid; hoiatab, et selline sõjalise võimsuse suurendamine muudab piirkondlikku julgeolekutasakaalu ning kahjustab piirkondlikku stabiilsust ja heanaaberlikke suhteid ümbritsevate NATO liikmesriikidega; rõhutab, et sellised hanked on vastuolus ELi ÜVJPga ning tekitavad tõsiseid küsimusi Serbia geopoliitilise suunitluse kohta; rõhutab, et

---

6 Nõukogu 23. veebruari 2026. aasta otsus (ÜVJP) 2026/438, millega muudetakse otsust (ÜVJP) 2022/266, mis käsitleb piiravaid meetmeid vastusena teatavate valitsuse kontrolli alt väljas olevate Ukraina alade ebaseaduslikule tunnustamisele, okupeerimisele või annekteerimisele Venemaa Föderatsiooni poolt (ELT L, 2026/438, 23.2.2026, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec/2026/438/oj).

7 Nõukogu 18. veebruari 2025. aasta otsus (EL) 2025/490 Horvaatia Vabariigi Euroopa Majanduspiirkonnas osalemise lepingu ja kolme sellega seotud lepingu Euroopa Liidu nimel sõlmimise kohta (ELT L, 2025/490, 18.3.2025, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec/2025/490/oj).

suured kaitsealased riigihanked ELi autoritaarsetelt strateegilistelt konkurentidelt peavad olema täielikult läbipaistvad ning nende mõju piirkondlikule stabiilsusele, koostalitlusvõimele ja Serbia väljakuulutatud Euroopa suunitlusele tuleb hoolikalt hinnata; võtab murega teadmiseks Serbia võimul oleva erakonna ja Hiina Kommunistliku Partei hiljutise koostöömemorandumi, mis tõstatab uusi küsimusi seoses Serbia strateegilise pühendumisega ELi suunas liikumisele;

10. mõistab hukka asjaolu, et Serbiast on saanud Venemaa luureteenistuste baas sabotaažitegevuse läbiviimiseks Euroopas; väljendab tõsist muret usaldusväärsete teadete pärast, mille kohaselt on Serbiast saanud Venemaa hübriid- ja destabiliseeriva tegevuse peamine operatiivkeskus Euroopas; märgib eelkõige dokumenteeritud juhtumeid, mil Venemaa luurega seotud osalejate värvatud ja rahastatud isikud korraldasid koordineeritud provokatsioone ja tegusid, mille eesmärk oli õhutada etnilisi ja usulisi pingeid ELi liikmesriikides; märgib lisaks teateid Serbia territooriumilt tegutsevate organiseeritud võrgustike kohta, sealhulgas üksikisikute koolitamise ja lähetamise kohta destabiliseerivaks tegevuseks teistes Euroopa riikides ja ELi naabruses; kutsub Serbia ametivõime üles võtma viivitamata tulemuslikke meetmeid sellise tegevuse uurimiseks, ennetamiseks ja selle eest vastutusele võtmiseks;

11. peab kahetsusväärseks, et Serbia hoidus hääletamast ÜRO Peaassamblee 2026. aasta veebruari resolutsiooni üle, milles toetatakse õiglast ja püsivat rahu Ukrainas; on seisukohal, et sellised hääletused nõrgendavad veelgi usaldust Serbia strateegilise pühendumise vastu Euroopa suunas liikumisele;

12. väljendab muret selle pärast, et Serbia on endiselt vaatleja staatuses Ühise Julgeoleku Lepingu Organisatsiooni parlamentaarses assamblees, mis on Venemaa Föderatsiooni juhitav julgeolekustruktuur, ning jätkab vabakaubanduslepingu rakendamist Euraasia Majandusliiduga;

13. peab kahetsusväärseks asjaolu, et Serbia on paljudes muudes läbirääkimispeatükkides teinud ELi liikmesuse kriteeriumide täitmisel piiratud edusamme või ei ole neid üldse teinud; võtab teadmiseks operatiivrühma loomise, mille eesmärk on kiirendada ELiga seotud reformide elluviimist; kutsub Serbiat üles tõendama konkreetsete ja ulatuslike meetmetega riigi pühendumust ELi liikmesuse teekonnal vajalike reformide elluviimisele; kordab, et ELi ühinemisläbirääkimised Serbiaga peaksid edenema alles siis, kui Serbia ühineb ELi Venemaa-vastaste sanktsioonidega, ning lähtudes mõõdetavatest ja püsivatest edusammudest põhiküsimuste teemaplokis, eelkõige õigusriigi, vabade ja õiglaste valimiste, korruptsiooni ja organiseeritud kuritegevuse vastase võitluse, kohtusüsteemi sõltumatuse, meediavabaduse, avaliku halduse

reformi ja demokraatlike institutsioonide toimimise valdkonnas; kutsub komisjoni üles kohaldama rangelt põhimõtet „põhialused kõigepealt“ ning võtma igasugust olulist tagasilangust arvesse ühinemiseelsete rahastamisvahendite raames antava rahalise toetuse tempo ja intensiivsuse kohandamiseks;

14. kordab, et ELiga ühinemine on kogu ühiskonda hõlmav protsess, ja kutsub Serbia valitsust üles tutvustama Serbia elanikkonnale ELiga ühinemise, ELi rahalise toetuse ja ühinemisega seotud reformide tähtsust ning neist tulenevaid hüvesid ja kohustusi; nõuab, et EL ja selle institutsioonid tõhustaksid oma teabevahetus- ja teavitustegevust Serbias, et ELi toetuse mõju ja kasu paremini esile tuua;

15. kordab oma üleskutset Serbiale teha usaldusväärseid edusamme ja suurendada jõupingutusi, et võidelda välisriigist lähtuvate ja riigisiseste infomanipulatsioonide ja sekkumiste, sealhulgas desinformatsiooni ning ELi- ja läänevastase retoorika vastu, millel on negatiivne mõju mitte ainult Serbiale, vaid kogu piirkonnale;

16. peab kahetsusväärseks, et ELi liikmesusele on Serbias vähene toetus, mis on tingitud pikaajalisest manipuleerivast ELi-vastasest narratiivist, mida levitavad valitsuse kontrolli all olev meedia ning mõned Serbia kõrgemad ametnikud ja võimul oleva erakonna liikmed, sealhulgas kõrgeimal tasandil; kutsub Serbiat üles võitlema desinformatsiooni vastu, mida levitatakse muu hulgas Venemaa Ukraina-vastase agressiooni kohta, ja eelkõige lõpetama oma riiklikult toetatavad desinformatsioonikampaaniad, ning edendama samal ajal järjepidevat ja konstruktiivset ELi suunitlust; nõuab, et EL suurendaks koostööd Serbia valitsusväliste organisatsioonidega, et tugevdada demokraatia vastupanuvõimet ja võidelda hübriidohtude vastu; peab äärmiselt kahetsusväärseks Serbia meedias jätkuvalt, järjepidevalt ja süstemaatiliselt edastatavaid läänevastaseid narratiive, kus ELi kujutatakse valdavalt negatiivses valguses, samal ajal kui Venemaad, Hiinat ja üha enam ka Ameerika Ühendriike kajastatakse positiivselt;

17. võtab eriti murelikult teadmiseks komisjoni järelduse, et Serbia ei ole võtnud mingeid meetmeid välisriigist lähtuvate infomanipulatsioonide ja sekkumiste vastu võitlemiseks; kutsub Serbiat üles viivitamata vastu võtma ja rakendama demokraatia vastupanuvõime terviklikku riiklikku raamistikku, mis hõlmab selgeid institutsioonide kohustusi, korrapärast avalikku aruandlust ja sõltumatute järelevalveasutuste kaitset; julgustab samal ajal ELi tugevdama oma strateegilist kommunikatsiooni ja kohalolekut Serbias, et võidelda ELi-vastaste narratiivide vastu; kutsub Serbia ametivõime üles uurima kõiki Serbia territooriumilt tegutsevaid desinformatsiooniga seotud võrgustikke ja need lammutama ning tugevdama hübriidohtude ja välissekkumise vastu võitlemisel koostööd ELi liikmesriikide ja partnerriikidega; nõuab tungivalt, et

komisjon selgitaks koos asjaomaste veebiplatvormidega mitme Serbia valitsust kritiseerinud meediakanali profiili peatamist;

18. lükkab kindlalt tagasi kõik Serbia ametnike väited, mille kohaselt olid EL ja mõned liikmesriigid kaasatud 2024. aasta novembrist saadik toimuvate üliõpilaste meeleavalduste korraldamisse, et vallandada nn värviline revolutsioon; taunib asjaolu, et kõrgeimad riigiametnikud levitavad aktiivselt vandenõuteooriaid, mille kohaselt olevat varikatuse kokkuvarisemine olnud ELi liikmesriikide poolt toime pandud ja toetatud sabotaažiakt või terrorirünnak; kordab, et mõistab teravalt hukka protestivate üliõpilaste toetuseks avaldusi teinud ELi kodanike ebaseadusliku vahistamise ja väljasaatmise; lükkab samuti tagasi Serbia ametivõimude alusetud väited, et Horvaatia sekkus 2026. aasta märtsis toimunud kohalike valimiste läbiviimisse ja osales selles; mõistab kõik sellised valeväited hukka;

19. mõistab hukka vastuvõetamatu käitumise, solvangud, laimu ja vaenuliku retoorika, mida on kasutatud Euroopa Parlamendi liikmete ja teiste poliitiliste osalejate, sealhulgas 2026. aasta jaanuaris Serbiasse lähetatud väliskomisjoni liikmete vastu; taunib sellega seoses Serbia presidendi 2025. aasta septembris tehtud avaldusi, milles viidatakse Euroopa Parlamendi liikmetele halvustavalt;

20. kordab oma muret komisjoni leebe suhtumise pärast Serbiasse, hoolimata riigi aastatepikkusest tagasiminekust õigusriigi, demokraatia ja põhiõiguste valdkonnas ning riigi destabiliseerivast mõjust kogu piirkonnale; nõuab tungivalt, et komisjon toetaks ELi põhiväärtusi, väljendudes Serbiaga suheldes selgemalt ja võtaks järjepidevalt arvesse selle olulisi vajakajäämisi, edusammude puudumist ja isegi tagasilangust; väljendab heameelt selle üle, et laienemisvolinik on teinud Serbia vajakajäämiste kõrvaldamisel esimesi edusamme, ning teadaande üle, et Serbiale seadusandlike reformide jaoks eraldatud rahalised vahendid on peatatud; hoiatab Serbia võimalike süstemaatiliste katsete eest takistada naaberriikide kiirendatud edusamme ELiga ühinemise suunas, eelkõige seoses Serbia enda seisakuga ühinemisprotsessis; kutsub Serbiat üles viima oma viisapoliitika paremini kooskõlla ELi nimekirjaga kolmandatest riikidest, mille kodanikelt nõutakse viisat;

Demokraatia ja õigusriik

21. väljendab muret süveneva poliitilise kriisi pärast Serbias, võttes arvesse alates 2024. aasta novembrist kogu riigis toimuvaid massimeeleavaldusi, mis kajastavad Serbia rahva reageerimist süsteemsele korruptsioonile ning vastutuse ja läbipaistvuse puudumisele riigis; märgib, et Euroopa Parlamendi 2026. aasta jaanuari teabekogumismissioon tegi kindlaks, et peamised soodustavad tegurid on suurenev polariseerumine, piiratud parlamentaarne dialoog ja nõrgenenud institutsiooniline usaldus; väljendab muret selle pärast, et korruptsioon on paljudes

valdkondades endiselt levinud, ning edusammude tegemiseks on vaja tugevat poliitilist tahet korruptsiooni vastu tulemuslikult võidelda ning jõulist kriminaalõiguslikku reageerimist suurkorruptsioonile;

22. märgib murega, et Serbia sai Transparency Internationali 2025. aasta korruptsioonitaju indeksis kahe aastakümne halvima punktisumma; on seisukohal, et see on järjekordne hoiatav märk nõrkadest institutsioonidest ja ebapiisavast vastutusest; kiidab heaks riikliku korruptsiooni vastu võitlemise strateegia vastuvõtmise aastateks 2024–2026; kutsub Serbia ametivõime üles tagama Serbia korruptsioonivastase nõukogu soovituste täieliku järgimise; väljendab muret Serbia korruptsiooni ennetamise ameti sõltumatuse pärast;

23. märgib, et 2024. aastal toimunud Novi Sadi raudteejaama varikatuse kokkuvarisemisega seotud uurimised on endiselt pooleli ning peab kahetsusväärseks asjaolu, et need ei ole oluliselt edenenud; peab kahetsusväärseks uurimisega kaasnevat ebaselgust, sealhulgas ametnike vastuolulisi avaldusi, samuti võimalikku tõenditega manipuleerimist või nende hooletut käitlemist; mõistab teravalt hukka kogu lubamatu mõju, millega prokuratuur seda juhtumit käsitledes silmitsi seisab; nõuab veel kord menetlusega seoses täielikku läbipaistvust, aruandekohustust ja kohtusüsteemi sõltumatust;

24. kordab, et Novi Sadi tragöödia on paljastanud täiendavad struktuursed puudused seoses Serbia avalikus halduses, läbipaistvuses, aruandluskohustuses ja õigusriigis, mis on jätkuvalt olulised reformivaldkonnad iga ELi liikmeks saada sooviva kandidaatriigi jaoks; hoiatab korduva mustri eest sõlmida riigihankelepinguid Hiina ettevõtjatega ja lasta neid lepinguid hallata Hiina ettevõtjatel, kellel puudub piisav läbipaistvus, avalik kontroll ja vastutus, ning rõhutab vajadust tagada täielik vastavus ELi riigihankestandarditele ja -põhimõtetele;

25. on veendunud, et parim viis Serbia poliitilise kriisi lahendamiseks on korraldada tõeliselt vabad ja õiglased valimised; nõuab, et kõiki ODIHRi soovitusi rakendataks täielikult, läbipaistvalt ja kaasavalt, ning rõhutab, et selleks tuleb muu hulgas lõpetada valijatele surve avaldamine, sealhulgas hirmutamine ja häälte ostmine, tõhusalt ennetada avaliku sektori ja haldusressursside väärkasutamist, tagada kõigile poliitilistele osalejatele võrdsed võimalused, tegeleda meedia kallutatusega ning teha lõpp karistamatusele valimistega seotud rikkumiste ja kuritegude eest, nagu ODIHR ja komisjon on korduvalt rõhutanud;

26. mõistab teravalt hukka asjaolu, et 29. märtsil 2026 kümnes omavalitsuses läbi viidud kohalikud valimised toimusid vaenulikus keskkonnas ja et vaatlusmissioonid teatasid paljudest vägivaldsetest vahejuhtumitest, ähvardustest ja hääletamisega seotud rikkumistest, sealhulgas valijate hirmutamisest ja survestamisest, ajakirjanike, üliõpilaste, aktivistide ja vaatlejate ründamisest, vägivallast

valimisjaoskondade ümbruses, paralleelsetest valimisnimekirjadest ja valijate registritest, häälte ostmisest, valijate bussiga teistest linnadest valimisjaoskondadesse vedamisest, reididest opositsioonierakondade büroodesse, haldusressursside väärkasutamisest ja võrdsete võimaluste puudumisest; kutsub riigi ametivõime üles tagama vastutavuse otsustava, põhjaliku ja läbipaistva uurimise kaudu; märgib, et suur valimisaktiivsus on positiivne märk kodanikuaktiivsusest; rõhutab, et vabad ja õiglased valimised nõuavad valimisteabekeskkonna toimivat kaitset varjatud mõjutamise, koordineeritud desinformatsiooni ja struktuursete eeliste kuritarvitamise eest valitsevate võimukandjate poolt; mõistab hukka Serbia valimisperioodidel korrapäraselt täheldatava ulatusliku vägivalla ja hirmutamise õhkkonna, kus nii ajakirjanikud kui ka kodanikud seisavad silmitsi süstemaatilise takistamise, füüsiliste ähvarduste ja otseste rünnakutega, mis kujutab endast demokraatliku keskkonna tõsist halvenemist, kusjuures õiguskaitseasutused ei suuda paljudel juhtudel sekkuda;

27. kordab oma nõudmist rakendada põhjalikult ja täielikult ühtset valijate registrit käsitlevat seadust, sealhulgas seoses õigusaktides sätestatud tähtaegadest kinnipidamisega ning kõigi asjaomaste riigiasutuste täieliku ja sisulise koostöö tagamisega registri auditeerimisel; tuletab meelde, et valijate registri täiustamine on jätkuvalt ODIHRi peamine soovitus ja usaldusväärsete valimiste eeltingimus; rõhutab, et nende meetmete igakülgne rakendamine on oluline, et tagada valijate registri täpsuse ja usaldusväärsuse küsimuses üldsuse kindlustunne ja usaldus ning seega üldsuse usaldus valimisprotsessi vastu;

28. taunib ajakirjanike vastu suunatud vägivalla, füüsiliste rünnakute, ebaseadusliku jälgimise ja hirmutamise sagenemist, mis kulmineerus 2026. aasta märtsis toimunud kohalike valimistega ja mida panid toime maskides ründajad; nõuab suuremat vastutust ja ründajate vastutusele võtmist; kordab ajakirjandusvabaduse tähtsust ELi kandidaatriikide jaoks;

29. väljendab muret välisriigist lähtuvate infomanipulatsioonide ja sekkumiste ning välismaiste küberoperatsioonide ja Serbia demokraatlike valimiste protsessidesse sekkumise kasvava rolli pärast;

30. võtab murega teadmiseks jätkuvad muudatused meediatoimetustes ja mõistab hukka suurema surve järelejäänud sõltumatutele meediaringhäälinguorganisatsioonidele, nähes seda osana laiemast meedia hõivamise protsessist; mõistab hukka RT Balkani ja Sputnik Srbija jätkuva tegevuse, mida kasutatakse Lääne-Balkani piirkonnas Venemaa-meelsete narratiivide ja desinformatsiooni levitamiseks; tuletab meelde, et neid võrgustikke kasutatakse Venemaa suhtes kehtestatud Euroopa sanktsioonidest kõrvalehoidmiseks; nõuab tungivalt, et Serbia ametivõimud võitleksid hübriidohtudega ning järgiksid täies ulatuses nõukogu otsust Sputniku ja RT

ringhäälingutegevuse peatamise kohta;

31. väljendab tõsist muret muudatusettepanekute pärast, mille rahvusassamblee võttis vastu 28. jaanuaril 2026, et muuta olulisi kohtusüsteemi käsitlevaid seadusi kiirmenetlusega, ilma avaliku konsultatsioonita, kaasamata õigusasutusi ja esitamata piisavaid põhjendusi; rõhutab, et see on järjekordne tõsine samm, millega Serbia taganeb teel ELiga ühinemise suunas, kuna see nõrgendab veelgi kohtusüsteemi sõltumatust ja prokuratuuri autonoomiat; taunib asjaolu, et nn Mrdići seadusi on juba rakendatud, kuna organiseeritud kuritegevuse prokurörid on ametist kõrvaldatud, millega pöörati sisuliselt tagasi alates 2022. aasta põhiseaduse reformist tehtud edusammud kohtureformides, muutes seega nende hilisema tühistamise nõudmise aegunuks; võtab teadmiseks, et nende muudatuste rakendamine on peatatud; nõuab nende kiiret läbivaatamist täielikus kooskõlas Veneetsia komisjoni arvamuses esitatud soovitustega ning nõuab tungivalt, et Serbia ametivõimud esitaksid selge ajakava kohtusüsteemi sõltumatuse tagatiste taastamiseks; nõuab tungivalt, et komisjon peataks vastuvõetud muudatusi arvesse võttes Serbiale Lääne-Balkani reformi- ja kasvurahastu raames ette nähtud rahaliste vahendite edasise väljamaksmise;

32. väljendab sügavat muret selle pärast, et Serbia ei ole jätkanud tulemuslikku koostööd Euroopa Liidu Kriminaalõigusalase Koostöö Ametiga (Eurojust), kuna ta ei nimetanud õigel ajal ametisse kontaktprokuröri, mis tõi kaasa tema kontaktbüroo ajutise sulgemise ja mõjutas negatiivselt käimasolevat koostööd, mistõttu on väidetavalt rohkem kui 200 juhtumi käsitlemine seiskunud või mõjutatud; võtab teadmiseks Eurojusti kontaktprokuröri uuesti ametisse nimetamise ning nõuab tungivalt, et Serbia jätkaks igakülgset õigusalast koostööd ja peaks õigusalast koostööd ELi asutustega keskseks ühinemisega seotud kohustuseks; kutsub Serbia ametivõime üles tagama täieliku ja järjepideva kaasatuse, mis on rahaliste vahendite edasise väljamaksmise eeltingimus;

33. väljendab lisaks muret kohtusüsteemi lubamatu mõjutamise sagenemise pärast Serbias, sealhulgas avalike rünnakute pärast kohtunike ja prokuröride vastu, nende sõltumatust kahjustavate poliitiliste avalduste pärast ning katsete pärast avaldada neile survet institutsiooniliste ja seadusandlike vahendite kaudu; hoiatab, et sellised tavad võivad avaldada heidutavat mõju sõltumatule otsustusprotsessile ja üldsuse usaldust kohtusüsteemi vastu veelgi õõnestada; rõhutab, et kohtusüsteemi sõltumatust tuleb tõhusalt kaitsta nii seadustes kui ka praktikas; kutsub Serbia ametivõime üles hoiduma igasugusest tegevusest või retoorikast, mis võib ohustada kohtusüsteemi sõltumatust, ning tagama kohtunikele ja prokuröridele turvalise ja soodsa keskkonna oma ülesannete täitmiseks ilma surveta; mõistab hukka Serbia ametnike keelekasutuse, mis õhutab vägivalda;

34. väljendab muret püsivate riigi kaaperdamise märkide pärast, sealhulgas lubamatu poliitilise mõju pärast peamistele institutsioonidele, reguleerivatele asutustele ja avalikele haldusasutustele; rõhutab, et institutsioonide sõltumatuse ja vastutuse tugevdamine on oluline selleks, et taastada üldsuse usaldus ja liikuda edasi Euroopa suunas;

35. märgib murega, et presidendi institutsiooni ettenähtud põhiseaduslikku rolli ja erapooletust õõnestab veelgi pidev kampaaniategevus ja parteiaktivism, sealhulgas kohalike valimiste kandidaatide nimekirjade kaudu, mis kannavad presidendi nime; mõistab hukka avaliku teenistuse ja avaliku sektori vahendite väärkasutamise parteipoliitilistel eesmärkidel, et toetada valitsevat erakonda, sealhulgas valimiskampaaniat ja valijate mobiliseerimist, mis lõppkokkuvõttes toob kaasa riigi ja valitseva erakonna vaheliste piiride hägustumise;

36. peab kahetsusväärseks asjaolu, et parlamentaarse töö katkestamine koos alalise kampaaniarežiimi ja suure polariseerumisega halvab rahvusassamblee toimimist; kordab oma valmisolekut toetada rahvusassambleed ja selle liikmeid demokraatlikes protsessides, mis on seotud Serbia liikumisega Euroopa suunas, sealhulgas parlamendi nõuetekohases toimimises kooskõlas selle kodukorraga, kasutades Euroopa Parlamendi olemasolevaid demokraatia toetamise vahendeid ja algatusi; julgustab veelgi tõhustama ELi ja Serbia vahelist parlamentaarset dialoogi ning konstruktiivset osalemist Euroopa Parlamendi parlamentaarses stabiliseerimis- ja assotsiatsioonikomitees;

37. väljendab sügavat muret üliõpilaste meeleavaldustel ja muudel Serbias toimunud meeleavaldustel esile tõstetud süsteemsete probleemide pärast, nagu probleemid, mis on seotud kodanikuvabaduste, võimude lahususe, korruptsiooni, keskkonnakaitse ning institutsioonilise ja finantsläbipaistvusega, eelkõige seoses taristuprojektidega;

38. väljendab sügavat muret Belgradis asuvat Generalštab Modernist Complexi käsitleva seaduse *lex specialise* vastuvõtmise ja sellele järgnenud „autentse tõlgendamise“ pärast, mis on sisuliselt ülimuslik kultuuripärandi kaitse õigusraamistiku suhtes ja kahjustab õiguskindlust; rõhutab, et sellised sihtotstarbelised seadusandlikud meetmed nõrgendavad õigusriiki, õiguslikku prognoositavust ja õigussüsteemi üldist terviklikkust; kutsub Serbia ametivõime üles need meetmed kehtetuks tunnistama ning tagama põhiseaduslike, kultuuripärandi kaitset ja planeerimist käsitlevate õigusaktide täieliku järgimise;

39. tuletab meelde, et vastavalt põhiseadusele oleks Vojvodina autonoomse piirkonna rahastamist käsitlev seadus tulnud võtta vastu 2008. aasta lõpuks; julgustab seetõttu valitsust selle küsimuse

edasise viivituseta parlamendile esitama;

Põhivabadused ja inimõigused

40. kordab oma toetust kõigi Serbia elanike, sealhulgas üliõpilaste põhiõigusele vabalt oma arvamust väljendada ja rahumeelselt meelt avaldada, et muu hulgas nõuda vastutust ja demokraatlikke reforme, mis on otseselt seotud õigusriigiga, ning riigi vastavusse viimist ELi põhimõtete ja väärtustega;

41. mõistab hukka asjaolu, et viimase aasta jooksul on rahumeelsete meeleavaldajate, üliõpilaste, aktivistide ja ajakirjanike suhtes kohaldatud mitmesuguseid repressioone, mis hõlmavad ülemäärase jõu ja politseivägivalla kasutamist, meelevaldseid kinnipidamisi ja vahistamisi, poliitilisse eksiili sundimist, ebaseaduslikku jälgimist, soolist veebiahistamist ja hirmutamist, sealhulgas intiimse materjali nõusolekuta levitamist, avalikes registrites olevate isikuandmete väärkasutamist rahumeelsete meeleavaldajate survestamiseks ja muid hirmutamise vorme ning ebaseaduslikke väljasaatmisi; nõuab sihipäraseid sanktsioone isikute suhtes, kes vastutavad Serbias toimuvate tõsiste ja süstemaatiliste seaduserikkumiste ning inimõiguste rikkumiste eest;

42. mõistab hukka vägivallalaine, mille vallandasid valitseva erakonnaga tihedalt seotud mitteametlikud jõugud, kes tegutsevad karistamatult ja ründavad meeleavaldajaid; kutsub Serbia ametivõime üles tagama rahumeelsetes meeleavaldustes osalejate kaitse;

43. nõuab, et kõiki väiteid ebavajaliku ja ebaproportsionaalse jõu kasutamise ning meeleavaldajate ebaseadusliku jälgimise kohta uuritaks kiiresti, erapooletult ja läbipaistvalt; kutsub ametivõime üles lõpetama üksikisikute sihikule võtmise nende seadusliku tegevuse tõttu ning tagama poliitiliste õiguste täieliku austamise;

44. on jätkuvalt sügavalt mures muu hulgas Amnesty Internationali ja SHARE Foundationi teadete pärast, mille kohaselt on Serbia ametivõimud kasutanud aktivistide, ajakirjanike, kodanikuühiskonna liikmete ja kodanike jälgimiseks ebaseaduslikku nuhkvara, nagu Pegasus, ning on sügavalt mures selle pärast, et nuhkvara kasutamise juhtumite käsitlemiseks puuduvad asjakohased institutsioonilised või sõltumatud järelevalvemeetmed; kutsub Serbia valitsust üles sellise tegevuse viivitamata lõpetama, uurima kõiki juhtumeid ja võtma süüdlased vastutusele; nõuab tungivalt, et komisjon võtaks nende vahejuhtumite suhtes järelmeetmeid ja survestaks Serbia ametivõime tagama täieliku ja sõltumatu uurimise; mõistab teravalt hukka Serbia info- ja telekommunikatsiooniministri 4. aprilli 2026. aasta vastuvõetamatud avaldused kodanike vastu suunatud politseivägivalla kohta; väljendab sügavat muret vaigistushagide kasutamise pärast uurivate ajakirjanike ja kodanikuühiskonna aktivistide vastu;

45. väljendab sügavat muret usaldusväärsete väidete pärast akustilise relva kasutamise kohta rahumeelsete meeleavaldajate vastu; märgib, et vahejuhtumit ei ole kiiresti ja läbipaistvalt uuritud; tuletab meelde Euroopa Nõukogu 2025. aasta aprilli ajutist meedet meeleavaldajate kaitse kohta ja rõhutab, et selliste väidete uurimata jätmine võib kujutada endast Euroopa inimõiguste konventsiooni rikkumist; kutsub Serbia ametivõime üles viima läbi viivitamatu ja erapooletu uurimise ning tagama vastutavuse; märgib, et Serbia ostab soodushindadega Hiina riist- ja tarkvara, et tõhustada oma kodanike jälgimist, eelkõige võttes avalikes kohtades kasutusele ulatuslikud videovalvesüsteemid ja täiustatud näotuvastuse Huaweiga koostöös Belgradis rakendatava projekti „Safe City“ raames; väljendab tõsist muret teadete pärast, mille kohaselt on Serbia ametivõimud kasutanud ELi ühinemiseelseid vahendeid biomeetrilise ja kohtuekspertiisi tarkvara hankimiseks Venemaa ettevõttelt Papilon, mille suhtes kohaldatakse ELi sanktsioone; kutsub komisjoni üles tagama kõigis ELi rahastatavates programmides ELi piiravate meetmete täieliku järgimise; mõistab hukka Serbia ametivõimude kampaania rahumeelsete üliõpilaste, ajakirjanike ja aktivistide hirmutamiseks, mis tugineb Venemaa föderaalse julgeolekuteenistuse (FSB) vastuolulisele raportile, milles süüdistatakse meeleavaldajaid vääralt helikahuri kasutamises 15. märtsil 2025 Belgradis toimunud Slavija väljaku meeleavaldusel; rõhutab, et hirmu ärakasutamine kodanikuühiskonna vastuseisu mahasurumiseks on täiesti vastuvõetamatu ja vastuolus ELi põhiväärtustega; mõistab teravalt hukka Serbia kõrgeimate ametnike hiljutised rünnakud Euroopa Parlamendi liikmete vastu, sealhulgas valesüüdistused, mille kohaselt nad on levitanud meeleavalduse kohta valesid ja väärinfot;

46. väljendab sügavat muret õigusriiki toetavate kodanikuühiskonna organisatsioonide vastu suunatud verbaalsete rünnakute, laimukampaaniate ja surve intensiivistumise pärast; väljendab muret ka selle pärast, et Serbia kodanikuühiskonna organisatsioone ähvardavad üha suuremad probleemid, sealhulgas piiravad tingimused, rahastamispiirangud, politseireidid ja muud riigivõimupoolsed hirmutamistaktikad; rõhutab, kui oluline on raamistik, mis võimaldab kohaliku tasandi elujõulistel kodanikuühiskonna organisatsioonidel poliitikakujundamises, sealhulgas ELiga ühinemise protsessis, kaasatult ja mõtestatult osaleda; kutsub ametivõime üles tagama kodanikuühiskonna vabaks tegutsemiseks turvalise keskkonna ning hoiduma igasugusest tegevusest, mis kahjustab nende sõltumatust ja tööd; mõistab hukka ajakirjanike ja meedia töötingimuste halvenemise; nõuab tungivalt, et Serbia võtaks väljendusvabadusest taganemise teel vastupidise suuna; märgib murega, et 2025. aastal saavutas Serbia maailma ajakirjandusvabaduse indeksis kõigi aegade madalaima punktisumma, olles 180 riigi seas 96. kohal, mis seab ta Euroopas eelviimasele kohale;

47. väljendab sügavat muret selle pärast, et kõrgeimate poliitikute verbaalsete rünnakutega on loodud vaenulik keskkond sõltumatu meedia ja üksikute ajakirjanike suhtes; väljendab tõsist muret selle pärast, et ajakirjanike vastu suunatud registreeritud rünnakud on viimase aasta jooksul sagenenud, süüdistuste esitamise määr on aga vähenenud, mis soodustab karistamatust; juhib tähelepanu meediaomandi püsivatele struktuursetele probleemidele, ebapiisavale regulatiivsele järelevalvele ja meedia tõelise mitmekesisuse puudumisele; märgib murega meediaomandi koondumist ja valitsusmeelsete kanalite ebaproportsionaalset mõju, mis piirab pluralismi ja aitab kaasa desinformatsiooni levikule; kutsub Serbia ametivõime üles tagama tõeliselt sõltumatu ja mitmekesise meediakeskkonna kooskõlas Euroopa standarditega;

48. võtab tõsise murega teadmiseks, et Serbia elektroonilise meedia reguleeriv asutus (REM) ei saa endiselt tulemuslikult toimida, kuna tal puudub jätkuvalt õiguspärane ja toimiv poliitilisest sekkumisest sõltumatu nõukogu; tuletab meelde, et rahvusassamblee ei ole teist aastat järjest REMi nõukogu liikmeid valinud; rõhutab, et REMi jätkuv halvamine õõnestab suurenenud poliitilise polariseerumise ajal regulatiivset järelevalvet; tuletab meelde, et komisjon on korduvalt rõhutanud vajadust täielikult toimiva ja sõltumatu REMi kui meedia mitmekesisuse peamise kaitsemeetme järele; rõhutab, kui oluline on tagada REMi sõltumatus ja tulemuslik toimimine; väljendab heameelt kodanikuühiskonna organisatsioonide, kutseliitude ja muude volitatud esitajate osalemise üle kaasavas valikumenetluses, vaatamata õigus- ja menetlusnormide rikkumistele, ning on seisukohal, et selline osalemine rõhutab vajadust tunnustada protsessi tulemust, et kõrvaldada nõuetekohaselt valitud kandidaatide tagasivõtmise põhjused; on seisukohal, et nii protsessi kui ka tulevase REMi nõukogu usaldusväärsust saab taastada ainult siis, kui pöördutakse tagasi menetluse seadusliku etapi juurde ja tunnustatakse viimase kaasava valikumenetluse tulemusi;

49. väljendab muret Serbia meediamaastiku sõltumatuse, usaldusväärsuse ja terviklikkuse pärast; rõhutab eelkõige desinformatsiooni ja venemeelse propaganda levitamist riigiga seotud meediaväljaannete poolt; kutsub Serbia valitsust üles võtma asjakohaseid meetmeid, et tagada meedia läbipaistvus, teabe õigsus ja ajakirjandusstandardite austamine; nõuab tungivalt, et Serbia võtaks meediavabadusest taganemise teel vastupidise suuna ja saavutaks kooskõla Euroopa meediavabaduse määrusega[8]; rõhutab, et meediapädevuse ja digikirjaoskuse tugevdamine on oluline selleks, et võidelda desinformatsiooni, välisriigist lähtuvate

---

8 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. aprilli 2024. aasta määrus (EL) 2024/1083, millega luuakse siseturul meediateenuste ühine raamistik ja muudetakse direktiivi 2010/13/EL (Euroopa meediavabaduse määrus) (ELT L, 2024/1083, 17.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1083/oj).

infomanipulatsioonide ja sekkumiste ning ELi-vastaste narratiivide vastu ning tugevdada demokraatliku vastupanuvõimet; kutsub Serbiat üles arendama edasi ja rakendama kogu haridussüsteemis terviklikke ja kaasavaid meediapädevuse algatusi;

50. peab murettekitavaks ulatuslikku kontrolli, mida erakonnad teostavad ametisse nimetamiste üle avalikus sektoris, riigiasutustes, riigiettevõtetes, nõukogudes ja peamistes reguleerivates organites, sest poliitiline patronaaž õõnestab administratsiooni professionaalsust ja vastutavust;

51. rõhutab, kui oluline on kaitsta akadeemilist vabadust ja institutsioonilist autonoomiat kooskõlas Euroopa kõrgharidusruumi põhimõtetega; väljendab sügavat muret teadete pärast, mis käsitlevad rahalist, halduslikku ja füüsilist survet akadeemilistele töötajatele ning valitsuse meetmetega sekkumist ülikoolide institutsioonilisse autonoomiasse, sealhulgas poliitilisi ähvardusi Belgradi ülikooli rektori ja ülikoolide dekaanide vastu kogu Serbias, akadeemiliste töötajate vallandamist ja politsei sekkumist ülikooliruumides; kutsub Serbia ametivõime üles need tavad viivitamata lõpetama ja austama täielikult ülikoolide autonoomiat kooskõlas Euroopa inimõiguste konventsiooniga; mõistab hukka ülikoolidele ja muudele teadusasutustele avaldatava poliitilise surve; mõistab hukka õppejõudude, teadlaste ja muude akadeemiliste töötajate halvustamise valitsusmeelses meedias; mõistab hukka valitsusmeelse kõmuajakirjanduse kaudu edastatud politseihaarangu Belgradi ülikooli ruumides, mis on järjekordne viis survestada ja hirmutada akadeemilist kogukonda ja akadeemilist vabadust;

52. märgib murega, et Serbia valitsuse käitumine hariduse ja akadeemilise vabaduse valdkonnas õõnestab 25. ja 26. peatüki standardeid, mis on ainsad kaks peatükki, mille Serbia on ajutiselt sulgenud; kutsub komisjoni üles hindama, kas 25. ja 26. peatüki ajutise sulgemise tingimused on jätkuvalt täidetud;

53. väljendab tõsist muret suureneva poliitilise sekkumise pärast Serbia kultuuriasutustesse, sealhulgas surve pärast kunstivaldkonna programmide koostamisele, juhtimisstruktuuridele ja rahastamisotsustele, samuti kultuuripärandi kaitse asutustele ja kutsetöötajatele; võtab teadmiseks teated kultuurisisule juurdepääsu piirangute kohta, mis kahjustavad kodanike õigust osaleda kultuurielus, kultuuriprogrammide tühistamiste kohta, kultuuritöötajate vallandamiste kohta ja kultuuripärandi kaitsega tegelevatele ekspertidele surve avaldamise kohta; rõhutab, et kunstilise väljenduse vabadus, institutsioonide autonoomia ja ametialane sõltumatus on demokraatliku elu lahutamatu osa; kutsub Serbia ametivõime üles neid põhimõtteid kooskõlas Euroopa standarditega ja Euroopa inimõiguste konventsiooniga täielikult austama ning looma läbipaistva, tulemuspõhise ja depolitiseeritud kultuurijuhtimise, tagades avaliku sektori vahendite õiglase ja

sõltumatu eraldamise ning kultuuri- ja loomesektorile soodsa keskkonna, mis on vaba poliitilisest sekkumisest;

54. kordab, et Serbia peab tagama põhiõiguste kaitse õigus- ja institutsiooniliste raamistike järjepideva ja tulemusliku rakendamise, eelkõige naistevastase vägivalla, deinstitutsionaliseerimise ja lastevastase vägivalla vastu võitlemise poliitikavaldkondades; väljendab muret soopõhise vägivalla püsivalt kõrge määra pärast Serbias, sealhulgas selle digitaalse mõõtme pärast, ning kutsub Serbia ametivõime üles tagama reageerimise asjakohaste tegevuskavade, rahastamis- ja rakendusmehhanismidega;

55. kutsub Serbiat üles tagama praktikas kõigi rahvusvähemuste õiguste austamise ja näitama üles siirast pühendumust, tegeledes lahendamata küsimustega, mille hulgas on juurdepääs haridusele, teabele, spetsiaalsele meediaruumile, rahastamisele, rajatistele ja usutalitustele vähemuskeeltes, samuti nende täielik esindatus kõigil valitsustasanditel kooskõlas vastastikkuse põhimõttega, kui see on võimalik, ja kõigi asjakohaste Euroopa standarditega; peab kahetsusväärseks asjaolu, et alates 2025. aastast on ministrite tasandil, eelkõige inimõigusi ja vähemuste õigusi hõlmavas vastutusalas, rahvusvähemuste esindatus puudunud; toob esile, et kuigi Serbia rahvusvähemuste kaitset käsitlev õigus- ja poliitikaraamistik on üldjoontes paigas, esineb selle tulemuslikus ja järjepidevas rakendamises endiselt olulisi puudusi; märgib, et rahvusvähemuste õiguste teostamise uue tegevuskava väljatöötamisel esines suuri viivitusi ja see võeti lõpuks vastu 28. mail 2026, ning rõhutab, et Serbia peab seda kiiremas korras rakendama; nõuab konkreetseid lisameetmeid, sealhulgas selget ajakava, piisavaid vahendeid ja tugevaid seiremehhanisme; nõuab diskrimineerimisvastaste õigusaktide täielikku rakendamist ja suuremaid pingutusi selleks, et tagada kõigi rahvus- ja muude vähemuste mittediskrimineeriv kohtlemine; nõuab vaenust ajendatud kuritegude tulemuslikku uurimist ja nende eest süüdimõistmist; mõistab teravalt hukka vähemuskogukondade, sealhulgas slovakkide, rumeenlaste, bulgaarlaste ja horvaatide ründamise, hirmutamise, sihikule võtmise ja ahistamise ning etniliste solvangute kasutamise valitsusmeelse meedia poolt; rõhutab, et vähemuste kaitse valdkonnas tehtavaid mõõdetavaid ja kontrollitavaid edusamme tuleks käsitleda põhiküsimuste teemaploki osana koos selgete võrdlusaluste ja seirega;

56. rõhutab, et juurdepääs vähemuskeeltes antavale haridusele on praktikas endiselt piiratud ja see tuleb tagada kõigil tasanditel viivitamata ja haldustakistusteta, kooskõlas vähemuste põhiõigustega; kutsub Serbiat üles kaitsma ja edendama oma rahvusvähemuste kultuuripärandit ja traditsioone, eelkõige looma positiivse õhkkonna hariduse omandamiseks vähemuskeeltes, ning taunib vähemuste õiguste rikkumist selles valdkonnas; rõhutab vajadust tagada täielikult piisav arv õpetajaid, õpikuid ja materjale;

kutsub Serbiat üles hoiduma rahvuslike identiteetide ärakasutamisest ja mõistab teravalt hukka mõningate rahvusvähemuste vastu suunatud vaenukõne registreeritud juhtumid;

57. tunnustab rahvusvähemuste nõukogude rolli, kuid väljendab muret nende piiratud suutlikkuse pärast ning nõuab piisavat rahalist ja institutsioonilist toetust, et tagada nende sõltumatus;

58. mõistab teravalt hukka Serbia ametivõimude katsed õõnestada riigis kogukondade rahvuslikku identiteeti; väljendab sellega seoses muret selliste narratiivide edendamise pärast nagu nn šopi rahvas, mille eesmärk on kaotada Bulgaaria kogukonna olemasolu ning eitada selle ajaloolisi juuri, kultuuripärandit ja enesemääramisõigust, mis on kaitstud rahvusvahelise õigusega; kutsub Serbiat üles tagama vähemusrühmadele, sealhulgas bulgaaria kogukonna naistele, õiguse kasutada oma nimesid ja keelt; väljendab muret teatavates vähemusrühmades esineva rahvastiku vähenemise pärast;

59. kutsub Serbia valitsust üles tagama horvaadi vähemusele Serbias võrdsed õigused, nagu ka serbia vähemusel on Horvaatias võrdsed õigused, ning näitama üles siirast pühendumust horvaadi vähemust puudutavate lahendamata küsimuste lahendamisele; peab kahetsusväärseks Serbia tegevust, mille käigus omastatakse Horvaatia kultuuripärandit ja selle kirjandustraditsiooni päritolu või seatakse kahtluse alla horvaadi keele staatus; väljendab samal ajal heameelt horvaadi keeles antava eelkooliharidus e heakskiitmise üle Tavankutis; loodab, et täielik rakendamine algab kohe, ning julgustab riiklikke ja kohalikke ametiasutusi jätkama dialoogi Horvaatia Rahvusnõukoguga;

60. juhib tähelepanu rumeenia vähemuse olukorrale Serbias ja kutsub ametivõime üles võtma kõik meetmed, et tagada selle keeleliste, usuliste, haridus- ja kultuuriliste õiguste täielik kasutamine, sealhulgas hõlbustades juurdepääsu rumeeniakeelsele haridusele, usutalitustele ja meediale, ning edendama kaasavat poliitikat, mis kaitseb selle liikmete identiteeti ja osalemist avalikus elus; kutsub Serbia ametivõime üles hoiduma valahhide ja rumeenlaste eristamisest; peab kahetsusväärseks Rumeenia õigeusu kiriku olukorda Serbias, mida riik ei ole ametlikult tunnustanud traditsioonilise kirikuna, tekitades seeläbi suuri probleeme Rumeenia kirikutele ja vaimulikele, kes rumeenia kogukonnale usutalitusi peavad;

61. kordab, et on mures alalise ja ajutise elukoha seaduse piirava ja meelevaldse jõustamise pärast, mille käigus tühistati tuhandete Serbia lõunaosas elavate albaanlaste elukohakanded; nõuab tungivalt, et siseministeerium avaldaks esimesel võimalusel täieliku statistika kodanike kohta, kelle elukohakanded on aastatel 2011–2024 Medveđas, Bujanovacas ja Preševos tühistatud, eristades

andmed rahvuse / etnilise päritolu järgi; rõhutab, et avaliku halduse ministeerium ja kohalik omavalitsus peab peatama protsessi, mille käigus eemaldatakse tühistatud elukohakannetega kodanikud ühtsest valijate nimekirjast;

62. kutsub Serbiat üles tagama romade kaasamise strateegia täieliku rakendamise, sealhulgas piisava rahastamise, koordineerimise ja seire roma kogukondade osalusel; nõuab meetmeid, et tagada võrdne juurdepääs haridusele ja vältida segregatsiooni;

63. väljendab muret usuinstitutsioonide kasvava poliitilise mõju pärast ning kutsub ametivõime üles tagama sekularismi austamise ning kõigi usukogukondade võrdse kohtlemise ja täieliku tunnustamise;

64. mõistab hukka jätkuva vaenuliku õhkkonna, diskrimineerimise ja vaenukõne LGBTIQ+ inimeste vastu Serbias; nõuab, et Serbia rakendaks paremini enda seadusi, mis käsitlevad vaenukuritegu, vaenukõne ja diskrimineerimisvastast võitlust; julgustab Serbia ametivõime jätkama viivitamata soolise võrdõiguslikkuse seaduse ja samasooliste liitude seadusega seotud õigusloomeprotsessi, et tugevdada põhiõiguste kaitset ning tagada kooskõla Euroopa võrdõiguslikkuse ja mittediskrimineerimise nõuetega;

65. märgib, et inimkaubandust käsitlevas aruandes rõhutatakse asjaolu, et Serbia asjaomased ametiasutused ei vasta täielikult inimkaubanduse kaotamise miinimumnõuetele, kuigi eelmise aruandeperioodiga võrreldes on tehtud suuremaid jõupingutusi; kutsub ametiasutusi üles need puudused kõrvaldama, tugevdades ohvrikeskseid lähenemisviise, tagades tõhusate ja hoiatavate süüdistuste esitamise, parandades institutsioonidevahelist koordineerimist ja tõhustades koostööd kodanikuühiskonnaga kooskõlas rahvusvaheliste standarditega;

Leppimine ja heanaaberlikud suhted

66. ootab, et Serbia teeks Kosovoga täielikku koostööd, et tuua 2023. aasta Banjska terrorirünnaku toimepanijad lõpuks kohtu ette; taunib asjaolu, et Serbia ei ole ikka veel süüdlasi, eelkõige erakonna Srpska Lista endist aseesimeest Milan Radoičićit, vastutusele võtnud; kordab, et kõik vägivallaaktide eest vastutavad isikud peavad vastutama ja viivitamata kohtu ette astuma kooskõlas õigusriigiga ja nõuetekohase menetlusega; mõistab teravalt hukka 2024. aasta novembris Kosovo põhjaosas Ibër-Lepenci/Ibar-Lepenaci kanali vastu toime pandud rünnaku ning nõuab tungivalt, et süüdlased tabataks kiiresti ja antaks kohtu alla; kutsub Serbiat üles vastama viivitamata Kosovo 2025. aasta jaanuari vastastikuse õigusabi taotlusele seoses kõnealuse rünnakuga ja tegema uurimises täielikku koostööd;

67. tunnistab Serbia olulist rolli Lääne-Balkani piirkonnas, kuid mõistab ühtlasi teravalt hukka igasuguse tegevuse või katsed kehtestada mõjusfääri, mis kahjustaks naaberriikide suveräänsust ja

territoriaalset terviklikkust;

68. tuletab meelde, et suhete normaliseerimine Kosovoga ning kõigi Belgradi ja Priština dialoogi raames saavutatud kokkulepete täitmine on endiselt Serbia Euroopa-väljavaate põhiline ja vajalik osa; rõhutab, et konkreetsed, püsivad ja kontrollitavad edusammud selles valdkonnas on hädavajalikud, et tugevdada piirkondlikku stabiilsust ning edendada riigi Euroopa väljavaadet; rõhutab, et suhete normaliseerimist ei tohi pidada teisejärguliseks probleemiks, vaid see peab jääma absoluutseks poliitiliseks prioriteediks; rõhutab, kui oluline on veelgi suurendada ELi vahenduspüüdlusi poolte vahel, et ületada praegune ummikseis;

69. tuletab meelde, et heanaaberlikud suhted ja piirkondlik koostöö on endiselt laienemisprotsessi oluline osa; rõhutab, kui oluline on, et Serbia arendaks välja head naabrussuhted, eelkõige pidades kinni kokkulepetest ELi liikmesriikidega;

70. rõhutab, et Euroopa integratsioon ei saa käia käsikäes nn Serbia maailma kontseptsiooniga, mille eesmärk on õõnestada piirkonnas rahu ja stabiilsust; rõhutab, et sellised narratiivid on vastuolus heanaaberlike suhete ja piirkondliku koostöö põhimõtetega, mis on ELiga ühinemise protsessis keskse tähtsusega; rõhutab, et sellised narratiivid ohustavad Kosovo Vabariigiga suhete normaliseerimise protsessi; kutsub Serbia ametivõime üles hoiduma sõnavõttudest ja tegevusest, mis võivad süvendada piirkondlikke pingeid;

71. mõistab teravalt hukka korduvad juhtumid, kus muu hulgas ametiisikud ja meediakanalid on kasutanud naaberriikide, eelkõige Bulgaaria, Horvaatia, Kosovo ja Albaania vastu suunatud vaenukõne, vaenulikku retoorikat ja vaenu õhutavaid narratiive; rõhutab, et selline väljenduslaad on vastuolus Euroopa väärtustega ning õõnestab usaldust, leppimist ja piirkondlikku stabiilsust; kutsub Serbia ametivõime üles võitlema aktiivselt vaenukõne vastu, tagama vastutusele võtmise ja edendama piirkonnas õhkkonda, mis põhineb austusel ja konstruktiivsel dialoogil;

72. kordab oma üleskutset parandada dialoogiprotsessi kvaliteeti naiste kaasamise, avalikkusele suurema läbipaistvuse tagamise ja kodanikuühiskonna sisulise kaasamise kaudu;

73. kordab, et toetab täielikult ELi vahendusel toimuvat dialoogi, ning peab tervitatavaks ELi eriesindaja Belgradi ja Prishtina dialoogis Peter Sørenseni volituste pikendamist 29. veebruarini 2028;

74. kordab, kui oluline on Kosovo ja Serbia ametivõimude konstruktiivne osalemine, et tõhusamalt rakendada suhete normaliseerimisele suunatud lepingut ja selle rakenduslisa, mis kehtivad ja on õiguslikult siduvad mõlemale poolele; kutsub nii Kosovot kui ka Serbiat üles rakendama täielikult Brüsseli lepingut ja Ohridi raamlepingut, sealhulgas looma serblaste enamusega kohalike

omavalitsuste liidu/ühenduse ning lõpetama Serbia vastuseisu Kosovo liikmesusele piirkondlikes ja rahvusvahelistes organisatsioonides, ning vältima ühepoolseid meetmeid, mis võivad dialoogiprotsessi kahjustada;

75. mõistab hukka Serbia poliitiliste juhtide korduva negatiivse, agressiivse ja šovinistliku retoorika, mis on suunatud naaberriikide ja rahvaste vastu ning õõnestab heanaaberlike suhete loomiseks tehtavaid jõupingutusi, pidades muu hulgas silmas Republika Srpska päeva põhiseadusevastast tähistamist, mis ohustab Bosnia ja Hertsegoviina stabiilsust ja territoriaalset terviklikkust; kutsub Serbiat üles hoiduma olukorda teravdavatest avaldustest ning tagama, et tema julgeoleku- ja kaitsepoliitika oleks kooskõlas Euroopa väärtustega ning austaks heanaaberlikke suhteid;

76. mõistab hukka agressiivse ja vaenu õhutava retoorika, mida Serbia president kasutas naabrite vastu, väites tõenditeta, et Horvaatia, Albaania ja Kosovo valmistuvad Serbiat ründama, ning kasutades seda ettekäändena Hiina ülehelikiirusega rakettide ostmiseks;

77. peab kahetsusväärseks asjaolu, et Serbia jätkab katseid isoleerida naaberriiki Kosovot rahvusvahelisel areenil, korraldades kampaaniaid Kosovo tunnustamise vastu või jättes riigi välja rahvusvahelistest organisatsioonidest; kutsub Serbiat üles lõpetama vastuseisu Kosovo taotlusele saada Euroopa Nõukogu liikmeks ning märgib, et taotluse tõkestamine on vastuolus Kosovo ja Serbia 2013. aasta kokkuleppega suhete normaliseerimise kohta;

78. kutsub Serbiat üles suuremale aktiivsusele sõjakuritegude eitamise ja ajaloolise revisionismi vastu võitlemisel, eelkõige seoses sõdadega Horvaatias, Bosnias ja Hertsegoviinas ning Kosovos; kutsub Serbia ametivõime üles saavutama ohvritele õiglus, milleks tuleks tunnustada ja austada sõjakuritegusid käsitlevaid kohtuotsuseid, võidelda sõjakuritegude toimepanijate karistamatuse vastu ja toetada riigisiseseid prokuröre kuritegude toimepanijate vastutusele võtmisel; mõistab karmilt hukka sõjakuritegude, sealhulgas Srebrenica genotsiidi kohta tehtud rahvusvaheliste kohtuotsuste laialdase avaliku eitamise; kutsub üles lisama kriminaalkoodeksisse sõjakuritegude eitamise ja sõjakurjategijate ülistamise kriminaliseerimise, et võimaldada süüdistuse esitamist, kui endise Jugoslaavia asjade rahvusvahelise kriminaalkohtu ja Rahvusvahelise Kriminaalkohtu otsustega sõjakuriteoks nimetatud tegusid mis tahes viisil eitatakse;

79. peab kahetsusväärseks asjaolu, et Serbia ei ole ilmutanud tõelist tahet tegeleda oma varasemate sõjakuritegudega, neid tulemuslikult uurida ja nende eest vastutusele võtta, mis kajastub riigi suutmatuses esitada süüdistusi kõrgetasemelistele kahtlusalustele, sõjakuritegude peaprokuröri puudumises alates 2023. aastast ning rahvusvaheliste sõjakuritegusid käsitlevate kohtuotsuste laialdases

avalikus eitamises, sealhulgas Srebrenica genotsiidi eitamises; taunib süüdimõistetud sõjakurjategijate jätkuvat esiletoomist valitseva partei ja valitsusmeelsete meediaväljaannete kaudu, mis annab neile võimaluse ajalooliseks revisionismiks ja vaenukõneks;

80. kordab oma seisukohta, kui oluline on avada ja avalikustada sõjaaegsed arhiivid ning kordab oma nõudmist avada endise Jugoslaavia arhiivid ja eelkõige tagada juurdepääs endise Jugoslaavia salateenistuse (UDBA) ja Jugoslaavia rahvaarmee vastuluureteenistuse (KOS) toimikutele ning tagastada need toimikud asjaomastele õigusjärglastele valitsustele, kui need seda taotlevad;

81. rõhutab vajadust sisulise piirkondliku koostöö järele sõjakuritegude käsitlemisel, vältides jurisdiktsioonikonflikte ja tagades sõjakuritegude eest vastutusele võtmise ilma igasuguse diskrimineerimiseta, ning toonitab, et kõik sellega seotud lahendamata küsimused tuleb täielikult lahendada;

82. märgib, et teadmata kadunud isikute lahendamata juhtumid on endiselt tõsine probleem ja oluline takistus suhete normaliseerimisele; nõuab tungivalt, et Serbia suurendaks lepituspüüdlusi ja tegutseks aktiivsemalt; kutsub Serbiat üles tegema sõjakuritegude uurimisel, sealhulgas kadunud isikute vastu toime pandud kuritegude puhul, täielikku koostööd ELi liikmesriikide õigusasutustega ning esitama kogu asjakohase teabe, mis võimaldaks neid isikuid tuvastada; nõuab sisukat kahepoolset koostööd teiste asjaomaste riikidega kiire teabevahetuse kaudu, sealhulgas dokumentidele ja arhiividele juurdepääsu ning kadunud isikute juhtumite lahendamise, pärimisasjade lahendamise, sõjakuritegude eest vastutusele võtmise ja kultuuriväärtuste tagastamise kaudu; kutsub Serbiat üles võtma juba ammu välja kuulutatud seaduse kadunud isikute kohta lõpuks vastu tõeliselt kaasaval ja läbipaistval viisil;

83. mõistab hukka Serbia õigeusu kiriku kasutamise Serbia mõju laiendamiseks kogu piirkonnas ning kutsub riigi usujuhte üles edastama sõnumeid, mis edendavad heanaaberlikke suhteid ja mõistmist piirkonna eri riikide ja religioonide vahel, ning aitama aktiivselt kaasa vastasseisukultuuri ennetamisele; nõuab usuvähemuste kaitsmist Serbias ja Kosovos ning pühakodadele juurdepääsu tagamist;

Sotsiaal-majanduslikud reformid

84. tuletab meelde, et reformi- ja majanduskasvu kavast toetuse saamise tingimuseks on tulemuslike demokraatlike mehhanismide, sealhulgas parlamentaarse mitmeparteisüsteemi, vabade ja õiglaste valimiste, pluralistliku meedia, sõltumatu kohtusüsteemi ja õigusriigi austamine, kõigi inimõigustealaste kohustuste täitmine ning

konstruktiivne osalemine suhete normaliseerimisel Kosovoga; märgib murega, et 2026. aasta jaanuaris kiitis komisjon siiski heaks esimese vahendite eraldamise Serbiale Lääne-Balkani reformi- ja kasvurahastu raames; kutsub komisjoni üles selgitama, kuidas eeltingimused täideti; märgib, et rahaliste vahendite eraldamine Serbiale saadab teistele ELi liikmeks saada soovivatele riikidele vale sõnumi, mis viitab sellele, et ELi rahalisi vahendeid on võimalik saada ilma tõeliste edusammudeta ühinemisega seotud reformide elluviimisel; on seisukohal, et Euroopa rahalised vahendid peaksid riigi demokraatlikke reforme paremini toetama; nõuab asjaomaste olemasolevate ja tulevaste ELi rahaliste vahendite ümberplaneerimist, et suunata rohkem vahendeid kohtureformide, korruptsioonivastaste meetmete, sõltumatu meedia ja kodanikuühiskonna organisatsioonide ning sõltumatu kultuurisektori toetamisse, et toetada nende kriitilise tähtsusega tööd; rõhutab, et Serbia valitsuse kaudu suunatav toetus tuleks viivitamata peatada, arvestades selgete ja usaldusväärsete edusammude puudumist õigusriigi, meediavabaduse ja valimistingimuste valdkonnas;

85. märgib, et ELiga ühinemise protsess põhineb riiklike õigusaktide ühtlustamisel ELi õigustikuga; rõhutab vajadust teha täiendavaid jõupingutusi avaliku sektori finantsjuhtimise ja avaliku halduse reformide elluviimiseks ning jätkuvate haldussuutlikkuse piirangute kõrvaldamiseks, kasutades selleks ELi püsivaid investeeringuid kvaliteetsesse suutlikkuse arendamisse ja teadmiste jagamise raamistikesse; kutsub Serbiat üles tegema rohkem jõupingutusi ja suurendama investeeringuid oma piirialade sotsiaal-majanduslikku arengusse, et tegeleda rahvastikukaoga ja tagada elanikele juurdepääs põhiteenustele, sealhulgas töövõimalustele, tervishoiule ja haridusele;

86. nõuab, et EL ja Lääne-Balkani riigid looksid Euroopa Prokuratuuri ja selle Lääne-Balkani partnerite vahelise koostöö raamistiku ning sõlmiksid kiiresti Euroopa Prokuratuuriga kahepoolse töökorra, tagamaks, et Euroopa Prokuratuur saab abi saavates riikides tulemuslikult kasutada oma pädevust IPA III ja Lääne-Balkani rahastu vahendite suhtes; nõuab, et instrumendi „Globaalne Euroopa“ raames eraldataks rahalisi vahendeid rangete õigusriigi tingimuste alusel;

87. väljendab muret selliste lepingute ulatuse ja mahu pärast, mis on kehtivast riigihankeid reguleerivast seadusandlikust raamistikust vabastatud;

88. väljendab heameelt komisjoni ettepaneku üle alustada läbirääkimisi Serbia ja teiste Lääne-Balkani riikidega nende integreerimiseks ELi „rändle nagu kodus“ režiimi; rõhutab, et „rändle nagu kodus“ piirkonna laiendamine Lääne-Balkani riikidesse tooks konkreetset kasu nii kodanikele kui ka ettevõtjatele, edendades inimestevahelisi kontakte, tugevdades majandussidemeid, toetades haridusvahetust ja

hõlbustades turismi; nõuab läbirääkimisvolituste kiiret vastuvõtmist ja Lääne-Balkani partneritega kahepoolsete lepingute õigeaegset sõlmimist;

89. väljendab heameelt asjaolu üle, et Serbia pangad on ametlikult alustanud piiriüleste eurotehingute tegemist ühtse euromaksete piirkonna (SEPA) süsteemi kaudu;

90. märgib kahetsusega demograafilisi probleeme Serbias seoses elanikkonna vananemise ja madala sündimusega, mida süvendab noorte väljaränne, mis on tingitud poliitilisest ebakindlusest ja sotsiaal-majanduslikest raskustest;

91. kutsub Serbiat üles tugevdama töötervishoiu ja tööohutuse kaitset ning võtma selleks vastu konkreetse riikliku poliitika psühhosotsiaalsete ja tekkivate riskide kohta, sealhulgas juhutöö- ja platvormimajanduses, ning tagama, et töötajatel on tegelik õigus mitte olla kättesaadav; kutsub Serbiat üles tagama, et koduabilised oleksid töötervishoidu ja tööohutust käsitlevate õigusaktidega täielikult hõlmatud ja ka tegelikkuses tõhusalt kaitstud, sealhulgas piisavate tööinspektsiooni- ja täitemehhanismide kaudu; kutsub Serbiat üles tagama naiste ja meeste võrdse tasustamise ning võtma selleks tõhusaid meetmeid, mis võimaldavad teha soolise palgalõhe vähendamisel mõõdetavaid edusamme;

92. kutsub Serbiat üles viima streigiõigust käsitlevad õigusaktid kooskõlla ILO standarditega; kutsub Serbiat üles suurendama jõupingutusi soolise tööhõivelõhe vähendamiseks ja edendama mõõdetavaid edusamme naiste esindatuses juhtivatel ametikohtadel;

93. märgib, et sotsiaaldialoog ja sotsiaalpartneritega konsulteerimine on endiselt puudulik, ning kutsub ametiasutusi üles tugevdama kollektiivläbirääkimisi nii õiguses kui ka praktikas ning kasutama Lääne-Balkani reformi- ja kasvurahastut, et toetada sotsiaalpartnerite suutlikkuse suurendamist; märgib, et Lääne-Balkani reformi- ja kasvurahastu väljamaksed peavad jääma sõltuvaks sotsiaalpartnerite kaasamisest reformikava koostamisse;

94. kordab, et Serbia peab suurendama läbipaistvust seoses välismaiste otseinvesteeringute kontrollimisega;

Energeetika, keskkond, kestlik areng ja ühenduvus

95. võtab teadmiseks poliitiliselt tundlikud sündmused seoses nafta- ja gaasiettevõttega Naftna Industrija Srbije (NIS) ning selle omandistruktuuri ümberkujundamisega Ameerika Ühendriikide kehtestatud sanktsioonide kontekstis ning pidades silmas, et NISis on enamusosalus Venemaa ettevõtetel Gazprom ja Gazprom Neft; märgib, et EL ja Horvaatia soovivad ja toetavad sellele kriisile kestliku lahenduse leidmist; on seisukohal, et Serbia jaoks on oluline julgeolekupoliitiline eesmärk loobuda Venemaa pakutavast energiast;

96. kutsub Serbia ametivõime üles tõhustama kiiresti jõupingutusi gaasivarustusallikate mitmekesistamiseks, sealhulgas piirkondliku võrgustiku ühenduvuse parandamise, taastuvenergiasse investeerimise ja ELi energiaallikate mitmekesistamise strateegiaga kooskõlastamise kaudu; peab kahetsusväärseks asjaolu, et hoolimata Serbia jõupingutustest mitmekesistada oma energiavarustust, et vähendada sõltuvust Venemaast, on hiljutiste kõneluste tulemusel sõlmitud Venemaaga uus gaasiimpordi kokkulepe, mis kahjustab riigi edusamme ELi energiapoliitikaga kooskõla saavutamisel ja tekitab tõsiseid kahtlusi seoses Serbia võetud kohustusega vähendada oma strateegilist sõltuvust Venemaa energiaallikatest; märgib, et energiavarustuse mitmekesistamist võib vaadelda riigi strateegilise suunitluse osana;

97. kordab, kui oluline on kaitsta Serbias keskkonnastandardeid, eelkõige seoses kaevandusprojektidega, austades samal ajal täielikult kohalike kogukondade õigusi;

98. kutsub Serbiat üles välismaiseid otseinvesteeringuid nõuetekohaselt ja läbipaistvalt kontrollima ja hindama, eelkõige keskkonnastandardite ja kestlikkuse seisukohast; väljendab muret teadete pärast, mille kohaselt on ulatuslikud kaevandusprojektid põhjustanud keskkonnaseisundi halvenemist ja sotsiaalseid tagajärgi, ning tõsise mõju pärast, mida avaldab keskkonnale ja rahvatervisele Hiina investoreid kaasav kaevandus- ja tööstustegevus, mis on toonud kaasa vase, kulla ja muude haruldaste materjalide intensiivsema kaevandamise Bori ja Majdanpeki omavalitsustes; rõhutab, et Serbia peab selliste projektide heakskiitmisel ja rakendamisel täielikult kaitsma oma põhiseaduslikku korda, tagama keskkonnanormide range järgimise ning kaitsma kohalike ja riiklike vähemusrühmade õigusi; kutsub Serbia ametivõime üles tagama täieliku läbipaistvuse, vastutuse ja hoolsuskohustuse hanke-, erastamis- ja kontsessioonimenetlustes, mis hõlmavad välismaiseid riigi omanduses olevaid ettevõtteid, sealhulgas Hiina töövõtjaid;

99. väljendab muret Lääne-Balkani riikide elukutseliste sõidukijuhtide hiljutiste blokaadide pärast Schengeni ala piiriületuspunktides seoses ELi sisenemise ja EList lahkumise süsteemi rakendamisega, märkides, et see ohustab kandidaatriikide inimeste elatusvahendeid ja võib häirida tarneahelaid ELis; kutsub komisjoni üles hindama tihedas koostöös liikmesriikidega võimalikke pragmaatilisi ja õiguslikult usaldusväärseid lahendusi, mis tasakaalustavad transpordisektori tegelikku tegevust vajadusega säilitada Schengeni *acquis*’ terviklikkus, tagades asjakohased kaitsemeetmed ja vältides mis tahes kuritarvitamist;

100. kutsub Serbiat üles suurendama jõupingutusi asjakohase keskkonna- ja kliimaalase õigustiku ülevõtmiseks ning tagama keskkonnakaitse taseme nõuetekohase kohaldamise; nõuab tungivalt, et Serbia ametiasutused parandaksid kõikide investeeringute, sealhulgas Hiina

ja Venemaa investeeringute läbipaistvust ja keskkonnamõju hindamist; väljendab heameelt keskkonnamõju hindamise seaduse ja keskkonnamõju strateegilise hindamise seaduse vastuvõtmise üle; rõhutab siiski, et tõhus rakendamine on endiselt hädavajalik ning eelkõige tuleb tagada, et kõik projektid läbiksid põhjaliku ja läbipaistva hindamismenetluse, et avalikkuse osalemine oleks sisuline ja õigeaegne ning et ükski haldustava ei võimaldaks vältida põhjalikku projektide keskkonnamõju hindamist;

101. kutsub Serbiat üles kiirendama oma õigusaktide vastavusse viimist linnudirektiivi ja elupaikade direktiiviga ning suurendama märkimisväärselt jõupingutusi Natura 2000 võrgustiku alade kindlakstegemiseks ja eelmääramiseks, et täita 27. peatükist tulenevad põhikohustused, ning laiendama ja tõhusalt haldama kaitsealasid, sealhulgas tugevdama looduslike liikidega seotud kuritegevuse alast õiguskaitset; väljendab muret kaevandustööstuse kasvava surve pärast elurikastele aladele, sealhulgas looduskaitsealadele ja vanade metsade ökosüsteemidele; väljendab veel kord kahetsust meetmete puudumise pärast muu hulgas Dragovištitsa jõe reostamise vastu piirkonnas tegutsevate kaevanduste poolt ning kahjuliku mõju pärast kohalike elanike tervisele ja keskkonnale;

o
o o

102. teeb presidendile ülesandeks edastada käesolev resolutsioon Euroopa Ülemkogu eesistujale, komisjonile, komisjoni asepresidendile ning liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrgele esindajale ning liikmesriikide valitsustele ja parlamentidele ning lasta käesolev resolutsioon tõlkida serbia keelde ja edastada see Serbia presidendile, valitsusele ja rahvusassambleele.